

طراحی محور تجاری،

فرهنگی، تفریحی در

شهرهای جدید

با رویکرد افزایش تعاملات اجتماعی

(نمونه موردی: هشتگرد)

میردین

حامد صمدی

لیدا امین آذر

انتشارات طحان

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

سرشناسه : صمدی، حامد، ۱۳۶۱ -

عنوان و نام پدیدآور : طراحی محور تجاری، فرهنگی، تفریحی در شهرهای جدید با رویکرد

افزایش تعاملات اجتماعی (نمونه موردی: هشتگرد) // نگارندگان حامد

صمدی، لیدا امین آذر.

مشخصات نشر : تهران: طحان، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۲۰۰ص: مصور، جدول.

شابک : 978-600-7581-35-3

وضعیت فهرست : فیبا

نویسی

یادداشت : نمایه.

موضوع : فضاهای عمومی -- ایران -- طرح و ساختمان -- نمونه پژوهی

موضوع : Design and construction-- Iran -- Public spaces

Case studies

موضوع : مراکز خرید-- ایران -- طرح و ساختمان -- نمونه پژوهی

موضوع : Shopping centers -- Design and construction-- Iran

-- Case studies

موضوع : هشتگرد

موضوع : Hashtgerd (Iran)

سازش افزوده : امین آذر، لیدا، ۱۳۶۵ -

ده بندی کتبه : ۱۳۹۵۹۲۳۷NA ۴طص/

رده بنا دیویی : ۴۰۹۵۵/۷۱۱

سبزه کتاب: اسی : ۴۲۷۰۹۸۵

ملی

طراحی محور تجاری، فرهنگی، تفریحی در شهرهای جدید

با رویکرد افزایش تعاملات اجتماعی (نمونه موردی: هشتگرد)

نگارندگان: حامد صمدی- لیدا امین آذر

ناشر: طحان

مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو

چاپ: آرمانسا

لیتوگرافی: آرمانسا

صحافی: آرمانسا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۱-۳۵-۳

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

www.tahan-pub.com

tahan_publication@yahoo.com

تلفن مرکز بخش: ۰۶۶۴۰۳۱۹۱-۰۶۶۴۰۳۲۰۸-(۰۲۱)

همراه: ۰۹۱۲۱۹۸۵۶۱۷

تلفکس: ۰۲۱۶۶۹۶۷۰۵۹

فصل اول: مبانی و چهارچوب نظری تحقیق (کلیات، تعاریف، دیدگاه دانشمندان)

۱۲	۱-۱- فضای شهری
۱۳	۱-۱-۱- میدان
۱۴	۱-۱-۲- خیابان
۱۷	۱-۳- مولفه‌های فضاهای شهری
۱۷	۱-۴- انتظارات شهروندان از فضاهای شهری
۱۸	۱-۵- نیازهای شهری و زندگی اجتماعی
۱۹	۱-۶- عوامل اساسی در کیفیت فضاهای شهری
۲۰	۱-۷- مکان، رفتار، "های شهری"
۲۱	۱-۸- نظریات دانشمندان شهرسازی در باب فضای شهری
۲۲	۲-۱- محور شهری
۲۳	۲-۱-۱- تعریف محور شهری
۲۳	۲-۲-۱- گونه‌های مختلف محورهای شهری
۲۳	۲-۳-۱- سازمان فضایی و استخوان‌بندی محور
۳۰	۲-۴-۱- محورها در فضاهای شهری
۳۰	۲-۵- ویژگی‌های فعالیت‌ها در محور
۳۲	۲-۶- بررسی الگوهای رفتاری افراد در محور
۳۴	۲-۷- بررسی مولفه کیفیت فضا در محور
۴۰	۲-۸- بررسی کیفیت سکانشی در محور
۴۷	۲-۹- بررسی کیفیت نماها و جداره‌ها در محور

فصل دوم: بررسی نمونه‌های موردی ایران و جهان

۶۰	۱-۱- نمونه‌های ایرانی: طراحی محورهای تجاری، فرهنگی تفریحی
۶۱	۱-۱-۲- محور چهار باغ اصفهان
۶۳	۱-۲-۲- محور پیاده راهی جنت مشهد
۶۴	۱-۳-۲- محورهای تبریز
۶۷	۲-۲- نمونه‌های جهانی
۶۷	۲-۱- سیر تحول و ساماندهی محور اصلی شهر فیلادلفیا (مارکت استریت)
۷۲	۲-۲-۲- محور شهری جفرسن
۷۹	۲-۳-۲- کالامازو: محور تجاری تفریحی آمریکا

فصل سوم: مطالعات شهر جدید هشتگرد

۸۲	۱-۳- مقدمه
۸۳	۲-۳- مطالعات مکانیابی شهر جدید هشتگرد
۸۵	۳-۲-۱- اهداف عنوان شده جهت احداث شهرهای جدید و شهر جدید هشتگرد
۸۶	۳-۲-۲- محدوده مورد مطالعه
۸۸	۳-۲-۳- موقعیت محور تجاری، فرهنگی تفریحی در شهر جدید هشتگرد
۸۸	۳-۲-۴- موقعیت در سطح منطقه شهری
۹۰	۳-۲-۸- اجزا تشکیل دهنده منطقه مطالعاتی
۹۲	۳-۳- مطالعات راهبردی
۹۲	۳-۳-۱- پیش‌بینی جمعیت شهر جدید هشتگرد در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۸۵، ۱۳۷۵
۹۲	۳-۳-۲- پیش‌بینی حال در شهر
۹۲	۳-۳-۳- نتایج اهداف توسعه راهبردی
۹۴	۳-۴- طرح توسعه و عمران
۹۵	۳-۴-۱- مراحل و نحوه توسعه تکامل شهر
۹۶	۳-۴-۲- مراحل توسعه شهر
۹۷	۳-۴-۳- مراحل توسعه منطقه م ^{۱۱} ی
۹۷	۳-۵- مطالعه طرح جامع
۹۷	۳-۵-۱- مطالعات اجتماعی منطقه و راهبردی شهر جدید هشتگرد
۹۸	۳-۵-۲- راهبردهای اجتماعی شهر جدید هشتگرد
۹۸	۳-۶- مطالعات کالبدی
۹۹	۳-۶-۱- استخوان‌بندی اصلی کالبدی شهر
۹۹	۳-۶-۲- خصوصیات کالبدی منطقه مطالعاتی
۹۹	۳-۶-۳- تراکم ابنیه مسکونی
۱۰۳	۳-۷- مطالعات جمعیتی
۱۰۳	۳-۷-۱- ترکیب اجتماعی جمعیت
۱۰۳	۳-۷-۲- ماندگاری جمعیت و تداوم آن
۱۰۴	۳-۷-۳- جمعیت ساکن در شهر جدید هشتگرد
۱۰۵	۳-۷-۴- بعد خانوار
۱۰۶	۳-۷-۵- ساختار سنی جمعیت در شهر جدید
۱۰۷	۳-۸- شرایط اقلیمی و موقعیت جغرافیایی
۱۱۰	۳-۹- مطالعات کاربری
۱۱۲	۳-۹-۱- کاربری ابنیه

- ۱۱۲ ۳-۹-۲- زمان فعالیت کاربری ها و نقش آن ها در جذب جمعیت
- ۱۱۳ ۳-۹-۳- مقیاس عملکرد کاربری ها
- ۱۱۴ ۳-۹-۴- منطقه بندی
- ۱۱۶ ۳-۹-۵- سازگاری کاربری ها
- ۱۱۸ ۳-۹-۶- سرانه کاربری ها
- ۱۱۸ ۳-۹-۷- سطوح کاربری ها در مرکز ناحیه دو
- ۱۱۹ ۳-۹-۸- دسترسی ها
- ۱۲۰ ۳-۹-۱۰- نحوه دسترسی به منطقه
- ۱۲۰ ۳-۹-۱۱- سلسله مراتب شبکه معابر
- ۱۲۰ ۳-۹-۱۱- راه های اصلی
- ۱۲۱ ۳-۹-۱۲- راه های فرعی
- ۱۲۱ ۳-۹-۱۴- معابر محلی
- ۱۲۱ ۳-۹-۱۵- بررسی کیفیت دسترسی های پلاک ها به معابر
- ۱۲۲ ۳-۱۰- حمل و نقل عمومی
- ۱۲۲ ۳-۱۰-۱- دسترسی به شبدها و قطار شهری
- ۱۲۲ ۳-۱۰-۲- حمل و نقل عمومی در شهر جدید
- ۱۲۴ ۳-۱۱- معماری بناهای عمومی در مقیاس ناحیه
- ۱۲۴ ۳-۱۱-۱- ضوابط احداث ابنیه تجاری
- ۱۲۴ ۳-۱۱-۲- ضوابط احداث ابنیه آموزشی
- ۱۲۵ ۳-۱۱-۳- ضوابط احداث تأسیسات تفریحی، فرهنگی و ورزشی
- ۱۲۵ ۳-۱۱-۴- ضوابط احداث تأسیسات اداری و دولتی
- ۱۲۵ ۳-۱۱-۵- ضوابط احداث تأسیسات فرهنگی و مذهبی
- ۱۲۵ ۳-۱۱-۶- ضوابط احداث تأسیسات بهداشتی- درمانی
- ۱۲۵ ۳-۱۱-۷- دانه بندی قطعات
- ۱۲۶ ۳-۱۱-۸- توپوگرافی زمین
- ۱۲۶ ۳-۱۲- طراحی شهر جدید هشتگرد
- ۱۲۶ ۳-۱۲-۱- مبانی طراحی
- ۱۲۷ ۳-۱۲-۲- تقسیمات درون شهری
- ۱۲۷ ۳-۱۲-۳- الگوهای طراحی و رشد شهر
- ۱۲۸ ۳-۱۲-۴- کاربری های زمین

فصل چهارم: جمع‌بندی مطالعات مرحله شناخت (جدول swot)، تعیین اهداف، ارائه گزینه‌ها و انتخاب گزینه نهایی

۱۳۲	۱-۴- مقدمه
۱۳۲	۱-۱-۴- ویژگی‌های کلی حوزه طراحی
۱۳۳	۱-۲-۴- جمع‌بندی مطالعات مرحله شناخت
۱۴۱	۲-۴- تدوین اهداف کلی
۱۴۳	۱-۲-۴- تدوین ضوابط عملیاتی
۱۴۴	۳-۴- تدوین اهداف جزئی و راهبردها و سیاست‌های طراحی محور
۱۴۴	۱-۳-۴- مقدمه
۱۴۶	۲-۳-۴- توجیهات موردی از محور شهری
۱۶۲	۴-۴- ارائه گزینه‌ها
۱۶۲	۱-۴-۴- مقدمه
۱۶۲	۲-۴-۴- گزینه‌های طراحی
۱۶۹	۴-۴-۴- گزینه‌های طراحی

فصل پنجم: طراحی ارائه ضوابط شهرسازی و معماری در طراحی محور

۱۷۴	۱-۵- طراحی
۱۸۴	۲-۵- ضوابط شهرسازی و معماری در طراحی محور
۱۸۴	۱-۲-۵- مقررات عمومی احداث بنا
۱۸۶	۲-۲-۵- ضوابط مربوط به کاربری‌ها
۱۹۲	۳-۲-۵- ضوابط و معیارهای طراحی معابر و دسترس‌ها
۲۰۳	نتیجه‌گیری

فهرست منابع و مآخذ فارسی

چکیده

شهرهای جدید به عنوان سکونت‌گاه‌هایی نوپیاد که بر اساس برنامه و ساختاری از پیش اندیشیده ایجاد شده‌اند، سابقه‌ای طولانی دارند البته به هر حال طرح ایجاد شهرهای جدید به شکل کنونی را می‌توان به اوایل قرن بیستم یعنی زمانی نسبت داد که به واسطه انقلاب صنعتی تغییرات گسترده و همه‌جانبه‌ای در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بخش بزرگی از جامعه بشری به وجود آمد (میریان، ۲۲۸، ۱۳۸۳). در واقع رشد روز افزون شهرنشینی و گسترش دامنه فیزیکی شهرها و بروز مشکلات و مسائل گوناگون در ابعاد مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ... آن برنامه ریزان و مسئولان را بر آن داشت تا در جهت رفع این ناهنجاری‌ها، چاره‌اندازی کنند.

بدین ترتیب شهرهای جدید، از سویی به منظور تمرکز زدایی از شهرهای بزرگ و از سویی دیگر با هدف تمرکز گران در مناطق عقب مانده با قابلیت‌های توسعه ایجاد شدند (صرافی، ۴۲، ۱۳۶۹). مرور و بررسی تحولات ایجاد و توسعه شهرهای جدید در جهان نشان می‌دهد که طراحی و ساخت این شهرها نتایج گوناگونی را در مناطق مختلف و نظام‌های متفاوت به بار آورده است. (زیاری، ۱۱۳، ۱۳۸۳) به طوری که به دلیل ملاحظات بودن شیوه زندگی اقتصادی - اجتماعی در مکان‌های مختلف، گویی هر تجربه در کشوری خاص معقولاتی خاص خود دارد که جدا از شیوه‌های تجربی معمول زاده شده است. (فلامک، ۴۷، ۱۳۶۹).

بنابراین شهرهای جدید در کشورهای جهان با تصورات و ایده‌های مختلف ایجاد گردیده‌اند. اولین شهرهای جدید با عنوان باغشهرها ایجاد شدند؛ و سه دهه دوم ایجاد شهرهای جدید اولین کشوری که این ایده را به صورت منسجم برنامه‌ریزی ایجاد کرد انگلستان بود که طی قانون نو شهرها در سال ۱۹۴۶ برنامه احداث نو شهرها را شروع کرد (ریای، ۳۴، ۱۳۷۹). این حرکت به همراه معماری مدرن دو جنبش عمده‌ای بودند که بر شکل دهی محیط مصنوع در قرن بیستم بیشترین تأثیر را گذاشتند. (جیکوبز، ۱۹۸۷)

در کشورهای جهان سوم نیز به رغم فلسفه‌های خیالبافانه و خوشبینانه‌ای که برای توجیه ساخت شهرهای جدید مطرح می‌شوند شمار اندکی از آن‌ها به طور کامل کارساز بوده‌اند. در بسیاری از موارد نیز این‌ها نتوانسته‌اند به آرمان‌های خود که همانا ایجاد شیوه‌های جدید زندگی برای مردم بوده است، دست یابند. احداث نو شهرها اگرچه مشکلات زیادی را از شهرهای بزرگ حل کرد اما همواره این مسئله اصلی در شهرهای جدید وجود داشت که همانا آن سکوت و بی‌حرکی و خالی بودن فضاهای عمومی شهری بود، این مسئله را می‌توان از ابعاد مختلف مورد بررسی و تحلیل قرار داد و دلایل متفاوتی را برای آن برشمرد و با هر رویکرد می‌توان ابعاد متفاوتی را از فضای شهری در شهرهای جدید مورد مطالعه قرار داد.

طراحان شهری در خلق فضاهای شهر نیازمند شناخت روانشناسانه از رفتارهای انسان شهری هستند تا با تدقیق در نحوه برهمکنش اینگونه رفتارها و محیط کالبدی بتوانند در ایجاد محیطی بهینه و مناسب برای زندگی جمعی در ساختار شهری موفق باشند. این امر بالاخص در فضاهای شهری که عرصه تعاملات اجتماعی و مراودات شهروندی است، خود را بیشتر می‌نمایاند. "روانشناسی محیطی" نیز به بررسی روانشناسانه فضاها و محیط شهری در بستر کنکاش در شناسایی تعامل رفتارهای آدمی در محیط کالبدی می‌پردازد تا با این شناخت امکان طراحی مناسب با نیازهای شهروندی و منطبق با مکانیسم‌های رفتاری فراهم شود. عدم توجه به نیازهای فیزیولوژیکی و روانی در طراحی می‌تواند باعث عدم کارایی فضای طراحی شده و عدم کارایی آن به وسیله کاربران باشد چنانچه مجموعه مسکونی "پروت-ایگو" در سنت لوئیز آمریکا تخریب شد و بقول "چارلز جنکز" در کتاب "زبان معماری مدرن" نشانه‌ای از افول معماری مدرن به حساب می‌آید. دیگر نمی‌توان در طراحی فضاهای شهری بی‌التفات به نیازهای کاربران به عرضه فضایی پرداخت همان‌گونه که دیگر از طریق ابزار طراحی یا برنامه‌ریزی شهری امکان دیکته کردن هیچ اصل به شهروندان میسر نیست. بر این اساس باید با شناخت مکانیسم‌های رفتاری شهروندان در محیط کالبدی که به شکل‌گیری "مکان رفتارها" منتهی می‌شود، به شناسایی اصولی اساسی در قابل‌تسازي "محیطی پرداخت و ضمن تبیین ویژگی‌های "مکان رفتار" های شهری امکان ارائه فضاهای شهری را با فرایندهای طراحی فراهم کرد تا دیگر بار، فضاهایی چند عملکردی و منعطف و در عین حال پاسخگو در هر زمانی به شهروندان، خاصه در عرصه فضاهای شهری و جمعی فراهم گردد.

بررسی معیارهای کیفی فضاهای شهری و اهداف اجتماعی این فضاها و اصول و معیارهای حاکم بر طراحی محورهای تجاری، فرهنگی تفریحی در این بحث در جهت برآورنده نمودن توقعات ذکر شده برای فضاهای شهری می‌باشد.